

Türk-İslam kültürü döneminin önemli özelliklerinden biri de Türklerde denizcilik faaliyetlerinin gelişmesi ve kurumsallaşmasıdır. Konargöçer kültürün hâkim olduğu dönemlerde Hazar, Aral ve Karadeniz kıyılarında yaşayan Türk topluluklarının balıkçılık ve taşımacılık yaptıkları bilinmektedir. Türklerin 11. yüzyıldan itibaren Karadeniz, Akdeniz ve Ege kıyılarına yerleşmesiyle denizcilik gelişmiş, özellikle Osmanlı döneminde kurumsallaşmış ve Türkler denizcilikte söz sahibi milletlerden biri olmuştur. Türkiye günümüzde hemen her türlü deniz aracını üretebilen nadir ülkelerden biri hâline gelmiştir.

Anadolu ve Balkanlarda halı kilim ve kumaş dokumacılığı, bakır işlemeciliği, süs eşyaları yapımı, demircilik, deri işlemeciliği, saraçlık, aşçılık, marangozluk gibi birçok el sanatı gelişmiştir (Görsel 7.9). Bu işler-

le uğraşan esnaf ve zanaatkarlar kendi teşkilatlarını kurarak Türkiye Selçukluları döneminde **Ahi Evran** tarafından kurulmuş olan ahilik geleneğini devam ettirmişlerdir. Osmanlı dönemindeki lonca teşkilatları ve günümüzdeki meslek odalarının **ahilik** kültürü ve teşkilatının devamı olduğu söylenebilir.

Bu dönemde yerleşik Türk-İslam kültürü gelişse de kırsal kesimde 16. yüzyılın ortalarına kadar konargöçer Türk kültürü yoğun bir şekilde varlığını sürdürmüştür. Anadolu'da "yörük" olarak adlandırılan, konargöçer yaşayan ve hayvancılıkla uğraşan Türkler az da olsa hâlâ varlığını sürdürmektedir. Yerleşik hayata geçip köyler kuran Türklerin bir kısmı hâlâ yaz aylarında yaylalara çıkmakta ve yaylak-kışlak geleneğini devam ettirmektedir. Günümüzde konargöçer döneme ait örf ve adetler de büyük oranda devam ettirilmiştir.

Görsel 7.9: Geleneksel Türk el sanatlarından bakır işlemeciliği

Türk Dünyasının Ortak Kültürel Özellikleri ve Değerleri

Türk kültürünün ortak değerleri konargöçer Türk kültürünün değerleri ile İslam kültürünün değerlerinin yoğrulmasıyla ortaya çıkmıştır. Türk kültürünün ortak değerleri Türk dünyası adı verilen geniş bölgedeki Türk halkları tarafından yaşatılmaktadır. Türk kültürü tarihsel süreçte Arap, Fars ve Batılı kültürler başta olmak üzere farklı kültürlerle etkileşim içinde olmuştur. Türk-İslam kültürünün hoşgörüye dayalı felsefesi sayesinde farklı kültürlerle sahip toplum-

lar yüzyıllarca barış içinde bir arada yaşamış ve bu toplumlar arasında kültürel etkileşim artmıştır. Bu etkileşim sayesinde çok geniş bir coğrafyada ortak özellikleri bulunan büyük bir medeniyet oluşmuştur. Türk dünyası adı verilen geniş bir alanda dil ve ortak iletişim unsurları, gelenek ve görenekler ve kültürel miras bakımından birçok ortak özellik ve değer ortaya çıkmıştır.